

Законодавство повинно прагнути бути максимально гуманним щодо неповнолітніх правопорушників.

Засобом боротьби з правопорушеннями серед цієї категорії осіб є передбачення ефективних методів і засобів запобігання їх скоєнню, зважаючи на постійне зростання кількості правопорушень серед неповнолітніх. Однак ці методи повинні бути гуманними і відповідати принципу найвищого добробуту дитини.

1. Єдинак О. О., Лупало О. А. Актуальні проблеми адміністративної відповідальності неповнолітніх. Міністерство внутрішніх справ України ; Національна академія внутрішніх справ ; кафедра публічного управління та адміністрування. 2023. 139 с.

2. Кукшинова О. О. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх. *Митна справа*. 2015. № 5(101). С. 55–63.

3. Нечипоренко, А. В., Шевяков М. О. Роль понятого під час заходів провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Сучасні підходи боротьби зі злочинністю: погляди молодих вчених : зб. матеріалів Всеукр. наук. конф. здобувачів вищої освіти* (м. Кривий Ріг, 26 лист. 2021 р.). Кривий Ріг : КННІ ; ДонДУВС, 2022. 305 с.

4. Продаєвич В. О. Місце адміністративної відповідальності в системі заходів адміністративного примусу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 20 с.

Максим ШЕВЯКОВ

старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Інна ВЛАСОВА

курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів превентивної
діяльності Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ ВЧИНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ ОСОБАМИ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Нестабільна соціальна та економічна ситуація, що склалася в Україні протягом останніх років, призводить до зростання різних відхилень у розвитку особистості та поведінці дітей і підлітків. Це явище має наслідком збільшення проявів жорстокості, агресивності і цинізму серед неповнолітніх.

Такий стан речей відзначають у своєму дослідженні і Е. Калашнік та

М. Шевяков. Ними детерміновано, що «на даний момент кількість випадків неналежної поведінки в будь-яких громадських місцях, зокрема у школі, серед дітей та підлітків значно збільшилась. Жорстокі відносини між дітьми, жебрацтво, втечі з дому, спроби брутального самостановлення в очах батьків та вчителів, а також інші хуліганські прояви та навіть адміністративні правопорушення вже безперечно стали частиною життя молодого покоління» [1].

Слід відзначити, що подібний стан справ має вплив не лише на злочинність неповнолітніх, але і на кримінальну ситуацію загалом у країні, що визначає безпеку всього суспільства.

Реалізація прав і законних інтересів неповнолітніх знаходить свій прояв в участі батьків, законних представників. Хоча вони найчастіше самі є правопорушниками і належним чином не захищають права та законні інтереси своїх дітей, не виконують свої батьківські обов'язки з їх виховання [2].

Попередження правопорушень неповнолітніх передбачає вирішення дуже складної та багатоаспектної проблеми, де головним є оптимальний вибір із відомих сучасній теорії та практиці засобів превентивного впливу саме тієї їх сукупності, котра справді сприяла б досягненню наміченої мети.

Для ювенальної превенції важливим елементом управління профілактикою правопорушень неповнолітніх є індивідуальна робота у цьому з особами, які перебувають на профілактичному обліку.

Під профілактикою правопорушень у дитячому середовищі слід розуміти систему соціальних, правових, педагогічних та інших заходів, спрямованих на виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів і правопорушень неповнолітніми.

На законодавчому рівні в незалежній Україні поняття профілактики правопорушень серед неповнолітніх вперше було визначено у січні 1995 р. в Законі України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей». Так, у ст. 3 зазначалося: «під профілактикою правопорушень серед дітей слід розуміти діяльність органів і служб у справах дітей, спеціальних установ для дітей, спрямовану на виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню дітьми правопорушень, а також позитивний вплив на поведінку окремих дітей на території України, в її окремому регіоні, в сім'ї, на підприємстві, в установі чи організації незалежно від форм власності, за місцем проживання» [3].

Ювенальна поліція у межах своїх повноважень:

1. Забезпечує захист прав і свобод дітей;
2. Здійснює нагляд за дітьми, яких усиновили. Саме такі категорії осіб перебувають у великій групі ризику, адже не завжди дітей усиновляють із добрими цілями. Кривдники можуть використовувати усиновлених дітей задля своєї вигоди і ретельно приховувати це;
3. Постійно моніторить стан злочинності у дитячому середовищі. Створює статистику дітей, схильних до вчинення правопорушень, що допомагає точно спрямувати свою діяльність;

4. У питаннях запобігання торгівлі людьми співпрацює із закладами дошкільної/шкільної освіти. Найбільшою проблемою є те, що діти не усвідомлюють, що з ними чинять неправомірно;

5. Проводить профілактичні заходи. Ця робота допомагає уникнути негативних наслідків для фізичного і психічного розвитку, а також соціальної невлаштованості дітей;

6. Вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, здійснення поліцейського піклування стосовно неповнолітніх. Для подолання основних причин бездоглядності дітей необхідно якнайшвидше виявляти сім'ї, не здатні виконувати функції виховання, вжити заходів щодо запобігання соціальному сирітству, створити належні умови для всебічного розвитку та виховання дітей, поширювати різні форми виховання. Перед усиновленням дітей необхідно організовувати навчання або перепідготовку майбутніх батьків. Крім того, експерти з органів соціального захисту повинні аналізувати фінансові можливості батьків щодо виховання дітей [4].

Підрозділи ювенальної превенції взаємодіють і з іншими органами Національної поліції. Наприклад, із дільничним офіцером поліції, тому що потрібно проводити роботу не лише з дітьми, а і з певними категоріями дорослих осіб.

Підсумовуючи, можна констатувати, що кінцевими цілями профілактики правопорушень неповнолітніми є зменшення кількості правопорушень, скоєних неповнолітніми, максимізація ефекту від заходів впливу, що застосовуються до них, врегулювання та захист правого статусу таких громадян.

1. Калашнік Є. О., Шевяков М. О., Стовба В. В. Розгляд ювенальної превенції в аспекті забезпечення формування правомірної моделі поведінки дітей та молоді. *Актуальні проблеми ювенальної деліктології : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару* (м. Дніпро, 5 лист. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 83–86.

2. Яровець Д. А. Шляхи удосконалення діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави : матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (м. Одеса, 31 жовт. 2022 р.). Одеса : ОДУВС, 2022. С. 156–159.

3. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24.01.1995. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>.

4. Дудченко В. В., Шлапко Т. В. Профілактика правопорушень у дитячому середовищі в Україні та зарубіжний досвід. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Суми, 21–22 трав. 2020 р.) : у 2 ч. Суми : Сумський державний університет, 2020. Ч. 2. С. 156–160.